

Handläggare
Aida Hammami
Telefon: 08-50825182

Till
Socialnämnden
2024-04-23

Remiss av Riktlinjer i stadens arbete mot våldsbejakande extremism

Svar på remiss från kommunstyrelsen, Dnr KS 2024/76

Förvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remiss av Stockholm Stads riktlinjer mot våldsbejakande extremism.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat remissen av Stockholm stads riktlinjer mot våldsbejakande extremism för besvarande till socialnämnden.

Stockholm stads riktlinjer mot våldsbejakande extremism antogs av kommunfullmäktige 2016. Stadsledningskontoret vid Stockholm Stad har kommit med förslag på reviderade riktlinjer. Förslagen består av en tydligare struktur för arbetet mot våldsbejakande extremism som är i enlighet med stadens Trygghetsprogram och de krav som ställs i *Lagen om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete (2023:196)*.

Revideringen inkluderar också beskrivning av ensamagerande gärningspersoner samt extremism i onlinemiljö.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remiss av Stockholm Stads riktlinjer mot våldsbejakande extremism.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat remissen av Stockholm stads riktlinjer mot våldsbejakande extremism för besvarande till socialnämnden. Remissvaret ska vara kommunstyrelsen till handa senast den 30 april 2024.

Övriga remissinstanser i Stockholms stad är:

Arbetsmarknadsnämnden, Förskolenämnden, Idrottsnämnden, Kulturnämnden, Utbildningsnämnden, Stockholms Stadshus AB (AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, Skolfastigheter i Stockholm AB) och samtliga stadsdelsnämnder.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts vid socialförvaltningens avdelning för strategi och utveckling. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet 17 april 2024. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet 18 april 2024.

Ärendet

Stockholm stads riktlinjer mot våldsbejakande extremism antogs 2016 av kommunfullmäktige och behöver revideras och anpassas efter stadens struktur i det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet i staden. Riktlinjerna har också ett behov av att uppdateras utifrån hur våldsbejakande extremism har förändrats över tid för att inkludera förflyttningarna till onlinemiljöer samt det ökade hotet från ensamagerande gärningspersoner.

Arbetet mot våldsbejakande extremism är tydligt kopplat till stadens Trygghetsprogram och stadens samverkansöverenskommelse med Polisregion Stockholm. Implementeringen av dessa riktlinjer innebär därför även ett steg i genomförande av dessa styrdokument. Flera av metoderna och arbetssätten som anges i Stockholms stads strategi 2023-2026 för att förhindra att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet är även relevanta i det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism och nämns därför även i dessa riktlinjer.

Terrorism är en extrem form av våldsbejakande extremism varför de processer som anges i dessa riktlinjer också har som övergripande mål att förebygga terroristbrott. I stadens Säkerhetsprogram förklaras stadens säkerhetsskyddsarbete mot bl.a. terroristbrott närmare. I Säkerhetsprogrammet beskrivs vidare nämnder och bolagsstyrelser krishanteringsarbete, vilket inbegriper hanteringen av ett terrorattentat. På nationell nivå styrs arbetet av styrdokumentet *Nationell strategi mot våldsbejakande extremism och terrorism – förebygga, förhindra, skydda och hantera* (2023/24:56). Riktlinjerna mot våldsbejakade extremism berör i synnerhet den förebyggande dimensionen av den nationella strategin.

I revideringen föreslår stadsledningskontoret en struktur för det förebyggande och trygghetsskapande arbetet i staden som tydliggör stadens utbud av riktade sociala insatser. Strukturen innefattar kunskap om våldsbejakande extremism, samordnat stöd för individer i risk, stöd för att lämna våldsbejakande extremism-miljöer samt stöd till anhöriga till personer med koppling till våldsbejakande extremism. Den föreslagna strukturen är i enlighet med stadens Trygghetsprogram och de krav som ställs i Lagen om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete (2023:196).

Revideringen inkluderar också beskrivning av ensamagerande gärningspersoner samt extremism i onlinemiljö.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Socialförvaltningen tillstyrker stadsledningskontorets förslag på reviderade riktlinjer mot våldsbejakande extremism.

Socialförvaltningen håller med stadsledningskontoret om att arbetet mot våldsbejakande extremism bör ingå i det stadsövergripande trygghets- och brottsförebyggande arbetet i staden då arbetet för att förhindra och förebygga att barn, unga och vuxna dras in i extremism är att verka för målet att Stockholm ska vara en trygg och säker stad. Ett strukturerat, tydligt och målmedvetet arbete mot våldsbejakande extremism bör således inte bekämpas och förebyggas isolerat från stadens övriga brottsbekämpandearbete.

Att Stockholms stads arbete mot våldsbejakande extremism ingår i implementeringen av stadens Trygghetsprogram och Samverkansöverenskommelsen med Polisregion Stockholm stärker och tydliggör stadens inriktning i arbetet samt ansvarsfördelningen för stadens nämnder. Socialförvaltningen instämmer i att metoder och arbetssätt som omnämns i Stockholms stads strategi 2023-2026, för att förhindra att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet också är relevanta för det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism, och bör beskrivas i riktlinjerna.

Stadens riktlinjer mot våldsbejakande extremism baseras på de extremismmiljöer som Säkerhetspolisen bedömer utgör ett hot mot demokratin och som är motiverade att begå brott för att ändra samhällsordningen. Socialförvaltningen välkomnar därför en revidering som belyser det ökade hotet från ensamagerande gärningspersoner samt komplexiteten i hybridisering av våldsbejakande extremism. Det förebyggande arbetet måste därför även innefatta individer både inom och utanför en extremismmiljö, online och i den fysiska miljön som väljer ut ideologier och konspirationsteorier baserade på den egna personliga kontexten och personliga tolkningen av hotet från samhället.

Socialförvaltningen ser vidare vikten av att belysa våldsbejakande extremisms förflyttning online, på sociala medier och online-spelplattformar som utnyttjas av extremismgrupperingar att rekrytera och sprida propaganda och konspirationsteorier. I online-miljöerna får personer med liknande uppfattning möjlighet att knyta an till varandra samt möjlighet att utnyttja och förstärka unga individers personliga missförhållanden och utsatthet. Enligt Säkerhetspolisen kan detta bidra till att sänka trösklarna för att engagera sig i våldsbejakande extremism och att ge uttryck för och/eller begå brottsliga handlingar. Detta medför att individer i riskzon enkelt kan uppmanas till att begå våldsdåd genom instruktioner och inspiration av tidigare genomförda våldsdåd och kan bli en drivkraft till ett genomförande av egna våldsdåd.

Här behöver samhället ta ett gemensamt ansvar för att bryta radikaliserings- och rekryteringsstrategier online. Socialtjänsten och polisens arbete behöver utvecklas i takt med brottslighetens förflyttningar och vara synligt där barn, unga och vuxna befinner sig. Det är angeläget att tidigt bryta en negativ utveckling och sätta in nödvändiga åtgärder för individen och individens närstående.

Socialförvaltningen ser positivt på förtydligandet av stadens utbud av stödinsatser, men konstaterar att det både på nationell- och lokalnivå saknas evidensbaserade metoder för att arbeta effektivt med radikaliserade individer. Att bemöta individer i deras åsikter och söka efter förståelse för deras kontext och upplevda erfarenheter är av vikt för att avradikalisering ska kunna ske och för att stödinsatserna ska kunna ge effekt på lång sikt. Att inte behandla och fånga upp roten till radikaliseringsprocesser hos individer lämnar utrymme för att individers sårbarheter återigen kan fångas upp av extremismgrupperingar. Metoder för avradikalisering och socialtjänstens stödinsatser bör därför kombineras.

Socialförvaltningen skulle således välkomna att evidensbaserade insatser för radikaliserade individer i extremismmiljöer utforskas och tillämpas i den utsträckning det är möjligt samt att staden inspireras av insatser som exempelvis Norges mentorsprogram för radikaliserade individer.

Socialförvaltningen understryker liksom stadsledningskontoret vikten av ett väl samordnat och tydligt agerande mot våldsbejakande extremism. Våldsbejakande extremism är ett område som berör hela samhället, det handlar om hot mot demokratin och människors liv och hälsa. Våldsbejakande extremism kan leda till allvarliga våldsbrott mot individer och grupper samt till terrorism varför detta måste fortsätta att vara en prioriterad fråga för Stockholms stad.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remiss av Stockholm Stads riktlinjer mot våldsbejakande extremism.

Veronica Wolgast Carstorp
Socialdirektör
Socialförvaltningen

Lina Blombergsson
Avdelningschef
Socialförvaltningen

Bilaga

1. Riktlinjer i stadens arbete mot våldsbejakande extremism

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Veronica Wolgast Carstorp, Socialdirektör	2024-04-12
Maria Karlsson, Bitr.avdelningschef	2024-04-11